

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Arti. oli și corespunzătoare pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂȚATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci

Telefon pentru oraș
comitat Nr. 266.

Serbarea jubilară din Sibiu.

Metropolia noastră Sibiuul, și-a serbat Joi, la 15/28 Septembrie aniversarea centenară a institutului pedagogic din Sibiu.

Privim cu evlavie la aceasta serbare pe care ni-a dat-o Domnul să o ajungem ca și la serbarea întregii metropolii, căci în întreaga metropolia serbează începutul școlii confesionale române, răsărite din evoluția ideilor umanitare de pe acele vremuri.

În piatra fundamentală a institutelor noastre culturale întemeiate la începutul secolului al 19-lea sunt depuse jertfele neamului românesc pentru patrie și tron prin cari și-a rescumpărat dreptul la cultură.

Idea Mesianității, s'a propagat odinioară prin școlile profetice. Aceea ce au fost școlile profetice pentru neamul evreesc aceea sunt institutele noastre diecezane pentru neamul românesc.

Ele sunt școlile noastre apostolești în cari dascăli mari ai neamului românesc au gătit calea bisericii naționale precum înaintemergătorul Ioan a gătit calea Mântuitorului Hristos.

Din sufletul acelor mari dascăli au curs râurile de viață din cari s'a format conștiința de sine a neamului românesc.

Din conștiința acestora se frământă aluatul viitorului neamului românesc.

Sunt mulți chemați și nechemați cari și-au băgat coatele în aluat. Chemați sunt aceia cari nu amestecă elemente streine în acel aluat, iar nechemați aceia cari vor să producă ceva nou, strein de tipul credinței strămoșești păstrată în școlile apostoliei noastre și prin mlădițele acestei școli propagată în masa poporului.

Aceea ce s'a câștigat prin aceste școli în restimp de o sută de ani trebuie să-și aibă continuarea. Altfel am perde baza existenței noastre și am edifica pe nisip.

Profităm de ocazia primului centenar al seminarului ortodox român din Sibiu să atragem atențiunea lumii asupra importanței acelor școli, cari ca și un Pallas au purtat pe umerii lor globul culturai în restimp de 100 de ani.

Școlile acestea nu și-au trăit veacul, cum se zice, ci din contră în ordinea morală de acum înainte au să înflorească, căci ordinea morală le chiamă la lupta de existență a neamului românesc.

Școlile profetice au înflorit în timpurile grele. Aceasta este și rațiunea de a fi a școlilor apostolești.

Timpurile grele sunt aici. Slăbirea credinței strămoșești sub influințele culturai ireligioase ale vremilor, stricarea caracterelor și închinarea idoloilor streini. Elocvența sonoră a forurilor publice nu ajunge, aici numai apostolia poate susține sufletele.

Pe serbarea jubilară din Sibiu par că se simte greul vieții, ea este modestă, fără pretenții vrea să spună că ce a fost seminarul din Sibiu pentru neamul românesc.

O serbare jubilară însă nu e numai încheierea unei epoci trase, ci și deschiderea unei nouă epoci.

Seminarele diecezane n'au rațiunea de a fi decât în spiritul în care au fost ele întemeiate, a face apostolia culturală în mijlocul poporului românesc.

Față de tendințele aservirei acestor școli altor interese fie ziua jubilară din Sibiu ziua renoirei spiritului lu Gheorghe Lazar, Țichindeal și împreună slujitorii lor la altarul culturai naționale, o renoire ca a vulturului cu care să se deschidă secolul al doilea al seminarului noastre diecezane.

Renoirea aceasta își va avea și ea martirii ei cunoscuți și necunoscuți, cum și-a avut veacul trecut. Aceasta este firea lucrurilor, căci sunt mai mulți răi decât buni și cei răi toți sunt solidari prin principiul distrucțiunii ce-i unește în ura față de ce este bun. Hristos este Dumnezeu și El încă își zidește bisericile sale pe nevăste de martiri.

Avem tradițiile secolului trecut pe care îl putem numi periodul patriotic al culturai românești. Aceste tradiții formează izvorul vieții renoite prin primul centenar al școlilor noastre diecezane.

Implorăm binecuvântarea cerului asupra secolului viitor al școlii ortodoxe române.

Discurs de deschidere

rostit la adunarea învățătorilor din Arad, de președintele reuniunii d. Iosif Moldovan.

Nu pot exprima prin cuvinte ceea ce se zămislește în inima noastră în acest moment înălțător, văzând coborît în mijlocul nostru pe bunul și grațiosul părinte episcop, înaltul nostru patron.

Plăcut surprinși, aducem omagiile noastre de supunere și alipire, și mulțumind pentru părinteasca atențiune, rugăm pe Dumnezeu să ne învrednicească al vedea mulți ani în fruntea organismului social al Românilor din patrie, spre binele bisericii noastre străbune și prosperarea ficei ei, școala confesională, de care e strâns legată soarta și viitorul neamului nostru.

Luptând și noi pentru acest mare ideal, ne-am intrunit de astădată în focalarul de cultură din care am pornit spre sublima noastră încredințare.

Insuflețiți până la fanatism de cauza culturală a neamului românesc, a cărei reprezentanți suntem, năzuim spre o perfecțiune tot mai desăvârșită întru împlinirea datorințelor noastre de învățători români confesionali, chiar cu desconsiderarea intereselor noastre materiale până la o abnegațiune de admirat. Și în scopul acesta părăsind vetrele noastre familiare, în cele mai multe cazuri cu jertfe materiale din neînsemnata noastră retribuțiune, cultivăm satele și orașele din vastul teritoriu peste care ni-se estinde activitatea și popoșind din școală în școală, ca mica și diligentă albină din floare în floare, umplem celulele minții noastre cu mierea cea dădătoare de viață pentru mult obiditul nostru neam.

În organismul nostru social mulți s'au însuflețit de însuflețirea noastră și admiră aceste virtuți a dascălilor confesionali, sunt mândri de armonica lor împreună lucrare și nu întârzie a pune în serviciul cauzei tot sprijinul lor, dar durere sunt și de aceia cari nu cunosc, sau nu vreau să cunoască adevărata importanță a reuniunii și nu dau învățătorilor concursul datorit, disputându-i descurajându-i și desambitionându-i, chiar în cele mai grele timpuri din viața școlii române confesionale.

Activitatea noastră în reuniuni este o carte deschisă, din carea se pot ceti cugetele și dorințele noastre, se pot vedea curatele intențiuni cari ne conduc spre marele nostru ideal: *arădicarea noastră și prin noi arădicarea poporului român din Ungaria, prin cultură, bazată pe morala creștinească, la bunăstare și fericire.*

Din mișcărilor ce le producem prin intruniri în adunări generale și conferințe, se pot distinge precis chiar și căile sau direcțiunile ce le urmăm:

Perfecționarea învățătorilor pe teren didactic și social;

Creearea mijloacelor inominse spre ajungerea acestui scop;

Cultivarea sentimentului de recunoștință și adâncă venerațiune către superiorii și binefăcătorii noștri și a școlii și

Căștigarea încrederii poporului susținător de școale și a obștei românești peste tot.

Ținta tot mai deamănă a învățătorilor noștri în școală și societate; pășirea tot mai pronunțată pe teren publicistic literar, modernizarea școalelor prin răspândirea și aplicarea celor mai noi și practice metode; îmbunătățirea învățământului prin introducerea uniformității și a direcțiunii practice, înmulțirea

cetitorilor de cărți și ziare pe la sate, aplicarea tineretului la meserii și comerț, constatările măgulitoare chiar și a inspectorilor regești, și trecerea școalelor noastre — fără o sguuditură mai mare peste cele mai critice timpuri de existență ne arată deja rezultate destul de pronunțate în ceea ce privește perfecționarea noastră pe teren didactic și social.

Rezultatele materiale sunt mai modeste, precum sunt și isvoarele lor de augmentare, cu toate aceste azi ne putem mândri cu un deposit de 4342.55 cor. o bibliotecă în valoare de 1256.10 plus cu un organ oficios tot mai bine redigat, care în privința timpului de aparițiune ocupă locul al doilea între organele române de specialitate pedagogică în întreaga țară.

În ceea ce privește cultivarea sentimentului de recunoștință față de superiorii și binefăcătorii noștri, se vor putea constata frumoase și impunătoare cazuri, chiar și în adunarea generală actuală.

În sfârșit cu privire la căștigarea încrederii fie-ne permis a ne provoca la însuflețirea ce a arătat-o poporul român pentru școala noastră confesională, când din propriul său îndemn, s'a declarat pentru susținerea ei cu colosale jertfe din mijloace proprii; apoi la tonul tot mai măgulitor al organelor noastre de publicitate, cari încep a constata lipsa noastră în corporațiunile chemate a da o viață mai pronunțată și o direcțiune mai practică învățământului.

Tot asemenea putem să ne mândrim în aceasta privință cu interesul tot mai mare ce-l arată publicul față cu adunările noastre generale, cari au devenit adevărate praznice pentru locul și ținutul în cari le ținem. la acelea și la festivitățile împreunate se adună toate păturile societății din mari depărtări.

Aceste sunt lucrurile vizibile în cartea cea deschisă a reuniunii noastre ca rezultate a activității de până aci, aceste am aflat de bine să le scot la iveală spre a constata importanța cea mare a reuniunii noastre învățătoresci, mai vărtos în aceste timpuri, când școala română are să facă mari asalturi spre a se putea achita cu demnitate de chemarea ce o are în viața noastră culturală, iar dascălul român să săvârșească o muncă supranaturală spre a o putea desvoltă conform recerirțelor timpului spre a o putea păstră cu cinste pentru posteritate.

Sunt modeste în sine aceste rezultate, dar fiind izvorâte nu din datorință impusă, ci din curată însuflețire, au mare importanță, pentru că dovedesc că reuniunea învățătorilor este un corp viu, capace de o viață culturală și mai pronunțată dacă binecuvântătoarele raze ale focului central din organismul nostru social nu vor întârzia a potența căldura și a răspândi lumina peste roadele deja răsărite și mult promițătoare din solul destul de modest al învățătorimei noastre.

Binevoitorul sprijin al societății și părintescul îndemn al superiorității ar fi pentru aceste ce este căldura și lumina soarelui pentru produsele pământului, sub influința lor ar crește, s'ar desvoltă și ar îmbogăți neamul ai cărui muncitori suntem.

Ba încă și mai mult, îndemnul superiorității și sprijinul obștei, ca agenți de vegetațiune culturală, ar îmbogăți modestul sol al acestui corp, prin chemarea la viață a bogatului lui subsol și atunci puterea productivă a acestei reuniuni s'ar mări în mod considerabil și ar deveni adevărat Canan pentru poporul nostru român.

Și să nu uităm, că precum s'ar nimici viața organică de pe pământ în lipsa influinței binecuvântătoarelor raze solari, pe lângă toată căldura ce isvorește din interesul său, întocmai așa s'ar vesteji și abia ră-

săritele roade ale muncii noastre fără ajutorul și îndemnul organismului social din care face parte, pe lângă toată însuflețirea ce isvorește din căldura inimii noastre. Și apoi: precum soarele cu puternicele lui raze nu poate produce viață organică pe suprafața unui corp din interiorul căruia a dispărut căldura, întocmai așa n'ar putea produce viață culturală un organism social fie cât de puternic dacă din inima dascălilor lui s'a stins însuflețirea.

În cea mai bună speranță ca acești doi factori principali în organismul nostru social, dascălii cu îndemnul și sprijinul vor contribui în măsură tot mai mare la prosperarea școlii și prin ea la arădarea neamului la o stare mai bună și mai fericită, cerînd înalta binecuvîntare a I. P. S. Voastre, și exprimînd cea mai ferbinte mulțumită și recunoștință binevoitorilor protectori și sprijinitori pentru îndemnul ce ni-l dau prin prezența lor la modestele noastre lucrări, după ce salut de binevenire în mijlocul nostru pe înaltul nostru patron I. P. S. D. Episcop Ioan I. Papp, pe P. On. Domn protopop referent școlar dr. Georgiu Ciuhandu în reprezentanța Ven. Consistor, pe domni Lucuța și Andron, reprezentanții reuniunilor surori pe Mag. Sa d. inspector regesc Varjassy Árpád, pe P. Cuvioșia Sa dl protosincol și director seminarial și întreg corpul profesoral dela institutul din care am pornit spre încredințarea noastră și în care am fost primit cu brațe deschise și în acest moment, și pe toți ceilalți oaspeți dame și domni precum și pe voi iubii colegi și frați învățători, declar adunarea generală deschisă.

P. T. Domnule învățător!

În practica carierei D-v. de luminători ai satelor Vă veți fi convins adeseori, că cartea de cetire singură nu poate fi lectură suficientă pentru școlarii D-v. Veți fi regretat atunci, că noi românii încă n'am ajuns să punem la îndemîna copiilor, cari ne cercetează școlile, o *bibliotecă școlărească*, care să le promoveze dezvoltarea intelectuală prin produse literare folositoare și distractive.

O astfel de bibliotecă pentru copii, cum au toate popoarele civilizate, este azi o necesitate *arzătoare*, întocmai ca hrana trupească, pentru că azi, când călătorim cu automobile, tren electric și suntem în ajunul cuceririi văzduhului, întreagă civilizația omenească înaintează într'un tempo tot atât de grăbit. Ca să ținem cât de cât pas cu progresul celorlalte neamuri, trebuie negreșit să gustăm și asimilăm mai mult din hrana culturală, căci lectura din școală, chiar nici în cele mai ascunse cătune, nu îndestulește trebuințele și cerințele sufletului. Ceeace nu poate da școala, să încercăm a suplini prin lectură privată.

Dar sufletului neprihănit al copilului și intelectului lui necopt nu-i putem da hrana intelectuală, cu care se nutresc oamenii mari. Trebuie dar o seamă de cărțile întocmite anume pentru școlari, în care din mulțimea produselor spirituale să selecționăm numai ce ei sunt în stare să mistue.

O astfel de bibliotecă pentru școlari am de gând să inițiez cu scopul de a promova printre micuții noștri dragostea de carte, și prin ea dragostea față de literatura noastră și de neamul din care facem parte. La această lucrare de importanță educativă necontestată vreau să câștig interesul și sucursul dascălimii noastre în chipul următor:

Fiecare învățător să fie întemeietor al acestei biblioteci prin faptul, că odată pentru totdeauna contribuie cu o cvotă de 5 cor. care are să formeze baza capitalului social, de lipsă la acoperirea cheltuielilor de editură. Societarii vor desface broșurile apărute între școlarii lor, iar pentru osteneală vor reține pentru ei din prețul exemplarelor vândute 30% ca rabat și interese după capitalul de 5 cor.

În chipul acesta, elevii D-v. vor ajunge la o lectură ieftină, sănătoasă, morală și în spirit românesc, prin care li-se va oțeli caracterul și îmbogăți mintea; iar cartea românească va dobîndi un sprijin enorm, care va micșora numărul analfabeților.

Fiecare număr din bibliotecă proiectată va cuprinde 1—2 coale de tipar format mic și se va vinde cu 6—12 fileri, amăsurat extensiunii tiparului, așa ca fiecare elev, chiar și cel mai sărac, să și-o poată cumpăra. Într'un an vor apărea 12—15 numere.

Cei ce vor participa la această întreprindere culturală (și de dorit ar fi să participe toți învățătorii) vor realiza și un câștig lateral frumos. Să presupunem, că într'un an vor apărea din această bibliotecă 15 Nri à 10 fil. și un societar ar vinde 50 exemplare din fiecare număr — ceeace se poate cu mare ușurință — ar vinde 750 ex. = 75 cor, din care sumă rabatul de 30% în sumă de 22 cor. 50 fil. ar fi *remunerație* pentru osteneală și interese după 5 cor. Acest venit lateral cu sporirea numerilor ar spor și el. Dar profitul moral cine ar putea să-l calculeze!

Fac deci apel la D-v., ca pătrunzându-Vă de enorma importanță a acestei întreprinderi, să vă grăbiți a intra în șirul întemeietorilor *Bibliotecii școlariilor buni*, trimițînd la adresa subscrișului până cel mult la 1 noemvrie a. c., taxa de fondare 5 cor. spre a se putea face pregătirile de lipsă, ca de sf. sîrbători ale Nașterii Domnului să apară cei dintâi numeri.

În speranță, că acest apel va întimpină inimi calde și înțelegătoare, semnez

Sibiu, septembrie, 1911.

cu dragoste colegială:

Dr. Vasile Stan,

profesor seminarial, redactorul
»Vetrei Școlare«.

Alcoolismul.

Sănătatea.

izvorul puterii.

Ordinul internațional al Bunilor Templieri I. O. G. T.

Cea mai mare și mai rodnică din lume dintre societățile care luptă împotriva alcoolismului-

Principii, organizare, reguli, obiceiuri și scop

de Edvard Warwinsky, șef internațional.

Sănătatea este izvorul tuturor puterilor sufletului și trupei. Datoria fiecărui neam ar fi așa dar să se silească în întâiul rând și fără odihnă ca să desvoalte pe cât cu putință sănătatea fiecărui individ în deosebi și a poporului în deosebte.

Oare așa stau lucrurile cu adevărat? Din nenorocire trebuie să răspundem cu nu la aceasta întrebare. Cei mai mulți oameni își risipesc sănătatea și puterile cu, s'au fără știință într'un chip într'adevăr de neînțeles, iar Statul are mai mult în vedere să lecuiască

slăbiciunile și boalele, decât să le pună stavilă. Care sunt urmările? Suferinți și fără de legi de tot felul, care paralizează puterile și gonesc fericirea dela atâtea cămine.

Și cu toate astea, ce fericire poate fi mai mare pentru om decât ca să se simtă sănătos cu trupul și cu sufletul? Prin cuvântul sănătate, eu nu înțeleg numai lipsa de nelegiuiri și de boale, ci cu mult mai mult decât asta: starea de însuflețire nobilă și de dragoste de lucru care înviorează, căci numai atunci ne simțim plini de puteri veșnice și mergem cu ochii deschiși pe un drum senin către o țintă de curățenie și de desăvârșire nemărginită. Noi vedem dinainte, cu bucuria în inimă, biruința asupra întunericului și a patimilor.

Mulți dintre noi vor fi simțit, fără indoială, în avântul tinereții, și poate și ceva mai târziu, o adiere a acestei sănătăți. Dar ce-a rămas din ea? Și pe urmă câți n'au fost împiedecați, de tot felul de suferinți, de boale moștenite, de nebagări de seamă sau de lipsuri să se bucure fie și o clipă de această mare fericire.

Dacă am putea măsura mărimea fercirii, suma de putere pierdută în chipul acesta, am rămâne îndoiți sub povara remișcării și a rușinii.

Nu e oare de neiertat faptul că un mare număr de copii vin pe lume cu sămânța morții sau a unor boale lungi în ei, din vina părinților cari habar n'au sau arată despreț față de cele mai simple reguli ale sănătății?

Omorul se pedepsește pretutindeni cu pedepse mari; dar nu ești mai rău decât când ucizi, când omori cu premeditare, atunci când transmiți unor nevinovați boale și suferinți? *Până când se vor mărita femeile ca să nască schilozi la un trup, zămisliți în nopți de chefuri, înzestrați cu sângele otrăvit al părinților și hrăniți cu laptele tot așa de otrăvit al mamei?*

Sunt destule fete care să se bucure că pot fi mântuitoarele și sprijinul unui bețiv, dar el uită ce răspundere personală față de viitoarea generație.

Ce trebuie să facem? Cum putem interveni în această degenerare amenințătoare și să-i înlăturăm urmările? Suntem datori cu toții, fiecare pe socoteala lui, să ducem o viață morală și curată, pentruca urmașii noștri să-i poată culege roadele.

La școală, ni-se îndoapă bielele capete cu câte'n lună și'n stele, dar de ceiace e mai însemnat, cum am putea să ajungem la cea mai înaltă treaptă de sănătate, de putere și de frumusețe, abia dacă se pomeneste. Oricum ar fi nu învățăm să punem în practică aceste conștiinți.

S'ar fi putut crede că măcar la țară se va întâlni o mai bună stare de sănătate, presupunându-se că acolo viața e mai naturală decât la oraș. Dar din nenorocire și la țară și încă de mult, sănătatea deplină s'a făcut rară.

Cât de puțin știe poporul nostru, în deobște, însemnătatea aerului curat, a Soarelui și a curățeniei locuințelor, ca și nevoia îngrijirii obișnuite a pielii și a dinților; cât de puțin pricep igiena locuințelor, a paturilor, prețul deosebitelor alimente și pregătirea lor potrivită pentru îngrijirea cuminte a copiilor! Și cât de puțin cunoscută e în general funcționarea organelor noastre ca și înriurirea pe care o are felul de viață asupra organismului.

Aici știința are un câmp întins înaintea ei.

Se pune mai multă grijă și luare aminte la creșterea rațională a vitelor de tăiat decât la creșterea neamului omenesc.

Și la pierderile fizice se mai adaugă și pagubele economice: *sărăcia, mizeria* sunt adesea urmările lor. Cât e de primejdioasă, în această privință, sămânța pe urma căreia vor culege generațiile viitoare! Ce pierdere nespūsă pentru orice țară e închisă în aceste două cuvinte.

Și de aceea nu e vreme de perdat. *Orice șovăială e o crimă.* Trebuie să luminăm cu făclia cunoștinții toate colturile în care se înmulțesc și mișună baccilii nepriceperii, ai nebagării de seamă și ai vițului. Numai atunci vom putea să ajutăm pe „regele făturii” cum ne zicem cu mândrie, să-și afle drumul către culmile rațiuni pure vrednice de o ființă cugețitoare.

În întâiul rând trebuie să ingenunchiem cu bărbăție și cu putere pe dușmanul din noi.

Și dacă ne-am încredințat că suntem datori să luăm armele și să ne înrolăm în acest războiu pentru idealul omenesc general ca și particular, atunci să căutăm o organizație potrivită cu această operă. Iată de ce ordinul internațional al Bunilor Templieri e merit să aibă un rost uriaș în lume. Membrii lui, s'au înarmat pentru lupta împotriva celui mai primejdios și mai rău din toți dușmanii societății: împotriva alcoolului, împotriva acestui amăgitor și acestui distrugător al atâtor vieți omenesti, împotriva răului obicei de a înghiți fără rost, în toate părțile și cu orice prilej, băuturi soirtuoase. În așa împrejurări își spune Ordinul cuvântul și nu odată a isbit să oprească pe mulți pe povârniș. El caută și să scape pe rătăciți, dându-le celor slabi ocrotire și cămin, dându-le încredere în ei și întorcându-i în sânul familiei și făurind astfel membrii folositori societății. Dar toată munca aceasta care cere atâtea jertfe ar fi zadarnică dacă Ordinul s'ar opri la ea. Deaceea Ordinul lovește cu toporul chiar la rădăcina răului: porunca lui e: jos beția! respect abținerii desăvârșite, și luptei pentru înălțarea omenirii!

În chipul acesta ordinul Bunilor Templieri trezește puterile naționale adormite, pune în mișcare conștiința individuală deopotrivă cu aceea a poporului întreg. Și-și îndreaptă către toți oamenii de inimă și cu gândiri bune chemarea lui de alipire la această luptă pentru bine și frumos.

Ordinul Bunilor Templieri, Ordinul Internațional al Bunilor Templieri (I. O. G. T.) a fost întemeiat la 1851—52 la Utica în Statul New-York, de Leverett E. Coon. La 1868. Ioseph Malins, a întemeiat întâia lojă în Europa (în Anglia).

La 1875, Ordinul s'a desfăcut în două ramuri, una americană și alta engleză, numită după căpeteniile lor cele mari: „Maliniți și Hickmaniți”, Pricina acestei despărțiri regretabile a fost deosebirea de păreri a membrilor față cu primirea oamenilor de alte colori. Dar la 1887 s'a ajuns, într'o adunare, la Saratoga, în Statul New-York, să se unească din nou cele două ramuri ale Ordinului.

Cu vremea, Ordinul Bunilor Templieri s'a răspândit pe toate cele patru continente, printre toate rasele omenesti și numără azi 675.000 de membri activi. Cea mai mare organizare națională e Marea Lojă suedeză cu mai mult de 205.500 de membri.

Activitatea Ordinului nu se măsoară numai după numărul de azi al membrilor activi ai lui. Ordinului Bunilor Templieri, cu munca lui neobosită, bine întocmită și îndreptată către un scop știut, i-se datorează toată mișcarea de abținere din timpul nostru, cu urmei

ei firești. Dacă alături de I. O. G. T. mai sunt și alte societăți însemnate de abținere dsăvârșită, ca să nu uite că, în întâiul rând, Bunii Templieri le-au făcut să se ivească.

(Va urma)

CRONICA.

Centenarul institutului pedagogic din Sibiu. Corpul profesoral dela seminarul „Andreian“ din Sibiu invită la *Serbarea iubilară* ce o aranjază Joi, la 15/28 Septembrie a. c., în ziua marelui mucenic Nichita Romanul din prilejul împlinirii *Centenarului prim dela întemeierea institutului*. Program: În biserica catedrală. La 9 ore dimineața liturgie împreună cu rugăciune de mulțămită și cu parastas pentru arhieriei și profesorii răposați. În sala Muzeului Asociațiunii. La 11 ore Matineu. 1. Cuvânt de deschidere, de Dr. Eusebiu Roșca, director. 2. Imn la centenarul seminarului „Andreian“, text de I. Teculescu, muzică de T. Popoviciu, cântat de un cor din foști actuali elevi ai seminarului. 3. Însemnătatea culturală a seminarului „Andreian“, de Dr. A. Crăciunescu, profesor. 4. Mănăstirea Putna, legendă de D. Bolintineanu, muzică de I. Vorobchievici, cântată de corul seminarial.

P. S. Sa părintele Episcop Ioan I. Papp a trimis la Sibiu următoarea telegramă:

Corpului profesoral dela Seminariul Andreian Sibiu.

Participăm cu bucurie și Vă salutăm cu dragoste la marele praznic jubilar al centenarului seminarului Andreian. Apreciind trecutul acestui focular de cultură superioară din arhidieceza mitropoliei noastre, implorăm darul și binecuvântarea cerească asupra lui cu dorința ferbinte, ca el să corăspundă pentru toate timpurile ideilor și numelui marelui Andreiu, deci scopului lui măreț de a crește apostoli luminați și destoinici spre deșteptarea neamului și spre apărarea intereselor sfintei noastre biserici.

Episcopul Ioan.

Corpul profesoral dela institutul pedag. teol. din Arad a adresat directorului seminarial, Dr. Eusebiu Roșca, următoarea telegramă:

Corpul profesoral dela seminarul din Arad se închină înaintea culturai de o sută de ani a seminarului Andreian și imploară binecuvântarea cerului asupra viitorului.

Pentru muzeul seminarial. Părintele director seminarial a apelat în adunarea generală din Arad la învățători să trimită pentru muzeul seminarial din Arad obiecte antice ce se găsesc în sinul pământului precum sunt monete, vase, instrumente de tot felul animale abnorme ori oseminte. Apelul a aflat resunet între învățători. Dela adunarea generală incoaci deja doi învățători au trimis prețioase lucruri, anume învățătorul Petru Binciciu din Ilteu 24 bucăți de monetă de aramă, 3 de argint și un inel antic de bronz; învățătorul Ioan Tomuța din Lupești a trimis asemenea mai multe bucăți de monete și o carte tipărită la începutul seclului al 18-lea și a mai pus în prospect și alte obiecte; iar învățătorul Gheorghe Petroviciu din Nădlac 7 piese de monete vechi de aramă.

Când direcțiunea mulțumește numiților învățători pentru prețiosul dar, roagă și pe ceilalți învățători și preoți deopotrivă să contribuie la sporirea muzeului și a bibliotecii.

Greșeli de tipar. În primul numărului trecut a „Bis. și Școal.“ s'au strecurat mai multe greșeli de tipar cari schimbă înțelesul articolului. Așa în alineatul al cincilea în loc de „Punctele de orientare“ s'a tipărit „Punctele de înaintare“; iar în alineatul al șaptelea în loc de: „prin munca noastră așa zicând *autodidactă*“ s'a tipărit „prin munca noastră așa zicând *antididactă*“. Rectificăm aceste greșeli omenеști ce s'au strecurat prin sita corecturei.

O lege bună. — În Bulgaria au adus o lege foarte înțeleaptă. Ca și în alte țări asemenea și în Bulgaria, sunt mii de tineri dușmani căsătoriei și cari au rămas burlaci. E natural deci, că neînsurându-se tinerii multe fete rămân nemăritate. Ca să rărească numărul burlacilor și să-i constrângă încâtva la căsătorie, țara a adus o lege, prin care burlacii sunt supuși la o dare considerabilă. Această dare se măsoară după starea și veniturile lor, și să începe când burlacul împlinește 40 de ani și durează până la moartea sa. Dacă se căsătorește, această dare se șterge. Burlacii deci, trebuie să aleagă între două cărări, sau se supun la plă-tirea dării, sau se însoară.

Urmările separării statului de biserică din Franța. — În Franța s'a separat deja de mult Biserica de Stat. Până să se ajungă la această stare de lucruri s'a dus o luptă crâncenă și deoparte și de alta. Strigătul statului nu' eră altul decât acesta: „Biserica, iată dușmanul!“ În urma separării statului de biserică, s'a scos religia din școli, s'au scos crucifixele din localurile judecătorești. S'a gonit din viața statului orice stă în legătură cu Isus Hristos și Dumnezeu. Cu un cuvânt: s'a laicizat totul. Cine a profitat de pe urma unui asemenea războiu? Statul? Cetățenii? Biserica? După studiile și observațiunile oamenilor cu dor de bine de țara și neamul lor n'a profitat nimeni. Țara franțuzască fără credință în Dumnezeu și în Isus Hristos merge cu pași repezi spre anarhie sufletească și socială. Gazete, reviste, broșuri, propovăduesc zilnic și fără contenire o asemenea anarhie. Școala la rândul ei nu poate folosi, de îndată ce din ea s'a gonit Dumnezeu, — de în'ată ce ce morală propoveduită de ea e fără sancțiune dumnezească. S'a zis: „Desvoltați învățatură!“ S'a zis: „O școală ce se deschide înseamnă că o temniță se închide. Dacă vreți să moralizați țara, înmulțiți școalele!“ S'au înmulțit școlile, însă inchisorile nu s'au împuținat. Din contra criminalitatea și îndeosebi la tineri crește înspăimântător. Henry Joly, președintele Societății generale a inchisorilor în lucrarea sa intitulată: „Copilăria culpabilă“ — *L'Enfance coupable* — spune următoarele: „Totalitatea prevenițiilor dela 16—21 ani eră în Franța 8000 pe an înainte de 1840. Criminalitatea contemporană n'a încetat să crească în cursul veacului al XIX-lea și are caracterul de a fi mult mai precoce. Mai cu seamă dela 1869—1895 numărul prevenițiilor s'a înmulțit la minori. În 1895 toți se felicitau că nu erau mai mulți de 31.000 și de ce? Pentrucă în cei doi ani precedenți, în 1893 și 1894 numărul eră mai mare de 32.000. Ce trist drum parcurs! iată că am ajuns dela 8000 la 30, 31 și 32.000!“

Georges Bertrin, doctor în litere spune la rândul ei următoarele: „Numai zece ani după întemeierea școlii laice, adică a învățământului fără morală religioasă — în loc de 16.000 criminali sub 20 de ani câți se socoteau în 1882, statisticile oficiale înregistrează 41.000 de crime în 1892, adecă de două ori și jumătate mai mult. Într'un singur an din acest period din 26.000 de răufăcători arestați în Paris, 16.000, aproape două treimi, n'aveau nici 20 de ani.“

Guillot, Judecător de instrucție în Paris, într-o lucrare a sa, după ce arată cât de îngrijitor crește numărul criminalilor printre tineri adaogă: „Nu poate scăpa nici un om serios din vedere, că această creștere înspăimântătoare a criminalității a coincis cu schimbările induse în organizația învățământului public.“

Bărbați serioși de școală constată și ei cu mare durere demoralizarea tinerimii și cer mai multă educație. Iată ce spune d. Lavisse, inspector general al învățământului: „Am creiat mii de școli, dar am uitat educațiunea“.

On. învățătorimi i-se aduce la cunoștință că faima *tendentioasă* și de *rea intenție* lansată de unii că ministrul ar fi pus sub opreliște unele manuale de ale mele *este neadevărată*. Totul se reduce la faptul că pentru ediția a VIII. a Abcdarului meu mi-s'a cerut unele mici schimbări, cari le-am și efeptuit.

Toate manualele mele au primit aprobarea ministerială în ultimele ediții.

Caransebeș 24 septembrie 1911.

Iuliu Vuia.

Nr. 5303/1911.

Concurs.

Prin aceasta se publică concurs cu termen de **28 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“, pentru conferirea alor 2 eventual 3 stipendii din fundațiunea **Teodor Papp**.

Îndreptățiți la aceste stipendii sunt conform literelor fundamentale:

- rudeniile fondatorului;
- tineri români ortodocși din Giula;
- în lipsa recurenților de sub a) și b), urmează îndreptățirea tinerilor ortodocși din întreaga dieceză a Aradului.

Concurenții au să-și înainteze cererile la adresa Consistorului român ort. din Arad, instruite cu următoarele documente originale ori în copii autenticate la vr'un notariat public regesc:

1. Extras din matricula botezaților, provăzut cu clauzula parohului local, că respectivul și de prezent aparține bisericii române gr. or.

2. Rudeniile, cari reflectează la stipendiu au să prezinte și *informațiune familiară* în toată regula.

3. Atestat de paupertate dela direcția politică competentă, cu *date pozitive* despre starea materială a părinților concurentului precum și despre starea materială a concurentului însuși.

Atestatul de paupertate se recere și dela rudeniile fondatorului, dacă reflectează la stipendiu.

4. Testimoniu de pe anul școlar 1910/11, iar universitarii — despre toate cursurile ascultate, respective documentul despre progresul făcut.

5. Certificat medical despre starea sanitară a concurentului.

6. Dacă concurentul a întrerupt studiile are să dovedească prin act autentic: unde, în ce calitate a petrecut și ce purtare a avut?

7. Concurentul va avea să arate în petițiune specialitatea la care, și locul unde voințe să urmeze studiile, precum și aceea, dacă are ori nu, și alt stipendiu; dacă da, de unde și în ce sumă?

Petițiunile, cari nu vor întruni condițiunile de mai sus ale concursului ori ar intra după expirarea concursului nu se vor lua în socotință.

Fiecare concurent are să comunice locul și posta ultimă, unde să i-se trimită rezoluțiunea Consistorului.

Arad, la 30 august (12 sept.) 1911.

Consistorul ort. rom.
din Arad.

Concurs.

În conformitate cu dispozițiunile din „Regulamentul pentru parohii“ pe aceasta cale se escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei de **clasa I** vacantă din **Nădlac** cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul de publicitate diecezan.

Recursele, ajustate legal și adresate comitetului parohial din Nădlac, sunt a se înainta Prea Onoratu-lui Oficiu protoprezbiteral din Arad.

Alesul preot va beneficia de următoarele:

1. una sesiune parohială dinpreună cu imășul sesiunii, ambele pământuri arătore și competența de pasc.

2., pentru răscumpărarea birului preoțesc anual 600 cor. ce se vor plăti din cassa bisericii în rate treilunari anticipative;

3., venitele stolare legale.

Preotul ales se va îngriji însuș de locuință pentru sine; va suportă toate dările publice după întreg venitul beneficiat; va împlini toate funcțiunile ce cad în competența sa în și afară de biserică și se îndatorează a catehiză la toate școalele noastre confessionale gr. or. române din loc, precum și la cea de stat din comună, fără remunerațiune specială pentru aceasta.

Dela reflectanți se pretinde cvalificațiune pentru parohii de clasa primă.

Recurenții au a se conforma întru toate dispozițiunilor §-lui 33 din „Regulamentul pentru parohii“ prezentându-se în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserică din loc spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratoric.

Din ședința comitetului parohial din Nădlac, dela 19 iunie (2 iulie), 1911.

Aureliu Petroviciu
președinte.

Georgiu Petroviciu
notar.

În conțelegere cu: Vasile Beleş protopop.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de învățător la școala a II. (cl. III—IV) din **Apatiu** (cott. Arad), prin aceasta se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. în bani 600 cor. 2., 24 m. lemne, din cari 12 m. sunt pentru învățător, prețuite în 90 cor. 3., 40 cor. despăgubire de pășune. 4., ajutor dela stat votat 270 cor. de tot 1000 cor. 5., locuință în natură cu grădină întreagă și supraedificatele necesare. 6., dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor. cu hora mortului 2 cor. 7., spese de conferință 20 cor. 8. scripturistică 10 cor. 9., pentru curățirea salei de învățământ și a locuinței învățătoresți se va îngriji comuna bis. 10., cvinevenalele se vor cere dela stat.

Darea o va solvi alesul inv.

Alesul va avea să conducă cl III—IV precum și elevii școalei de repetiție, apoi va avea să provadă cantoratul în strana stângă și va trebui să conducă elevii săi la biserică și a cânta cu aceia în toate Duminecile și sârbătorile, fără altă remunerație.

Recurenții sunt poftiți ca rugările ajustate conform Regulamentului și adresate comitetului parohial, să le înainteze Mult On. Oficiu ppsc gr. or. rom. din Borosjenő (com. Arad), în termenul de mai sus, având a se prezenta în același termen și în biserica din Apateu, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința com. par. din Apateu, ținută la 11/24 Sept. 1911.

Atanasiu Popoviciu
preș. com. par.

Gavril Andru
not. com. par.

—□—

1—3

Pentru ocuparea postului de învățător dela școala conf. gr. or. rom. din **Temeșești**, (Temesd) ppiatul Radnei, prin aceasta se escrie concurs cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan.

Cel ales beneficiază: 1. Bani gata 544 cor.; 2., 16 jughere pământ la deal; Lemne din pădurea urbarială (8 părți din 166) din cari se va încălzi și sala de învățământ; 4. Pentru curatorat 16 cor.; 5. Spese de conferință 10 cor.; 6. Pentru scripturistică 10 cor.; 7. Dela înmormântările la cari va fi poftit 1 (una) cor.; iar cu liturgie 2 (două) cor.; 8. Cvarțir cu 2 odăi, cuină, cămară, supraedificate și grădină. Darea după pământ și pădure o plătește alesul, precum are să provadă și cantoratul fără altă remunerațiune. Să obsearvă, că întregirea salarului la minimalul legal e votată dela stat, în principiu și alesului i-se va pune în curgere după ocuparea postului.

Recurenții să-și ajusteze recursese lor în conformitate cu prescisele legale și adresându-le comitetului parohial din Temeșești, să-le subștearnă Pr. On. Oficiu protoprezbiteral în Mariaradna, apoi să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sta biserică din Temeșești pentru a-și arăta desteritatea în cele cantonale.

Temeșești, la 28 aug. (10 sept.) 1911.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *P. Givulescu* ppop. insp. de școale.
—□— 1—3

La Librăria Diecezană din Arad

se află de vânzare

Molitvelnicul cu litere latine

legat à cor. 14.

CANCELARIE ADMINISTRATIVĂ ȘI BI-ROU DE INFORMAȚIUNI ÎN BUDAPEȘTA

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale; mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte recvize economice; finanțez parcelări de moșii, esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea, avocat diplomat,
VIII., Aggteleki-u. 10., l. 7. Nrul Telefonului 171-27.

Compactor român în Arad

Iustin Ardelean

Strada Weitezer János Numărul 13.

Execută grabnic și prompt tot felul de lucrări, ce se ating de aceasta branșe. Legătură fină și durabilă. Servicii prompt și prețuri moderate

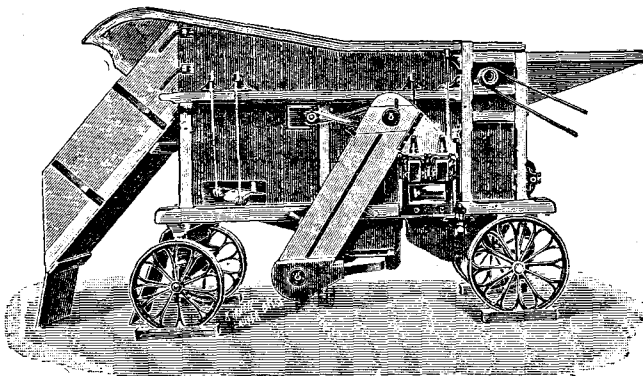
Cea mai mare firmă românească din Ungaria Frații Burza, Arad

Telefon interurban și
comitatens Nrul 406.

Boros Béni-tér Nr. 1.

Telefon interurban și
comitatens Nrul 406.

==== Neguțatorie de fer în gros și în detail. ====

Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării și anume :

Garnituri întregi de mașini de trierat cu aburi, locomobile de drum (automobile). Motoare cu benzin și cu oleu brut. Aranjamente de mori. Prese de oleu hidraulice și de tot felul. Mașini de firezat lemne, aranjate pentru putere motorică.

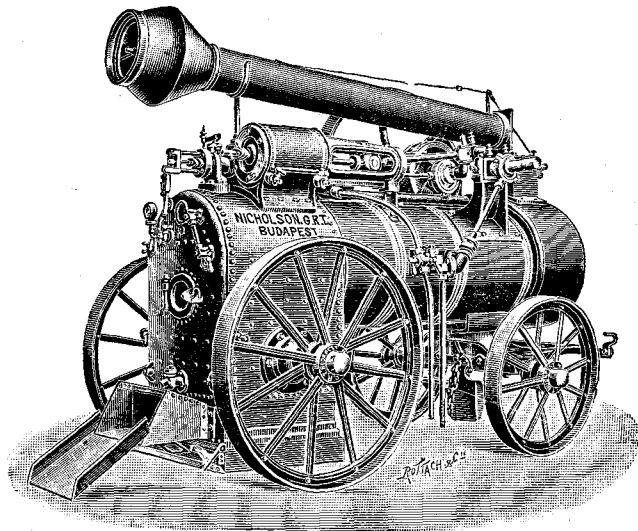
Masini de secerat si de cosit iarbă, greble

Mașini de sămănat, neghitoare, ciururi. Pluguri, grăpi cu curel-niște. Prese de vin și pisătoare. Stropitoare originale Vermorel. Articli de vierit și pentru economia podrumurilor. Articli de specialitate. Curele engleze pentru mașini. Oleu și unsoare pentru mașini de calitate primă etc. etc.

Secție de mașini economice și negustorie de specialități separat în casa lui **Dr. Ispravnic** lângă negustoria de fer.

Celor interesați, cari voiesc să-și procure unelte economice, motoare de benzin, mașini de călcat, sau voiesc a-și aranja o moară cu unelte trebuincioase, să ceară **Catalogul nostru ilustrat**, în care va putea află toate cele de lipsă. — Pentru deslușirile de lipsă sau comande, la cerere mergem în persoană.

19-52

Reprezentanța cercuală a fabricii de mașini soc. an. Nicholson.

Reprezentanța cercuală a fabricii de mașini soc. an. Nicholson.

Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.